

Джу́жа А.О., доцент кафедри
кримінально-правових дисциплін
Інституту кримінально-виконавчої
служби, кандидат юридичних наук

ЗАПОБІГАННЯ ДИТЯЧОМУ СЕКСУАЛЬНОМУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Торгівля дітьми вже давно стала жорстокою реальністю. На відміну від розвинених країн, котрі ведуть постійну боротьбу з цим ганебним явищем, Україна може похвалитися лише локальними й періодичними акціями. Торгівля людьми, і дітьми зокрема, привертає сьогодні дедалі більшу увагу міжнародного

співтовариства. Поряд із нелегальним переправленням мігрантів, використання «живого товару» для збаачення становить дуже серйозну гуманітарну, економічну й міграційну проблему в рамках транснаціональної злочинності. Ці явища не нові, але останнім часом вони набули поширення, постійно змінюючись та ускладнюючись.

В кримінологічній літературі розглядаються випадки торгівлі дітьми з метою їх примушування до сексуальних дій. Таких випадків з дівчатами відбувається у три-чотири рази частіше, ніж з хлопчиками [1].

Збільшення числа проданих дітей, як правило, пов'язане з бідністю, епідемією СНІДу, економічними кризами, політичними репресіями та всезростаючим попитом з боку насильників над дітьми. Корупція та відсутність або невідповідність законів, недотримання існуючих законів - усе це є також фактори, які прямо чи опосередковано призводять до експлуатації дітей. Кожен рік тисячі дітей перепродуються з Непалу в Індію. Мережа торгівців виявлена в Африці та Східній Європі. Діти з України, Росії, Молдови знайдені в Угорщині, Польщі, балтійських країнах та великих містах Західної Європи. Діти з Румунії та Молдови були запрошені як танцювальні колективи в Камбоджу для виступів, а там були примушені до проституції.

Випадки торгівлі дітьми зустрічаються частіше в сім'ях без батьківського піклування з низькими доходами. Має місце торгівля дітьми-інвалідами для їх використання у жебрацтві. Надходять повідомлення про торгівлю дітьми і про туризм для сексуальних збочень з дітьми [2].

Віктимологічна модель дитячої работоргівлі складається з наступних груп ознак:

- стать, вік, національність, етнічна приналежність, наявність або відсутність сім'ї, освіта, місце проживання;
- рівень інтелектуального розвитку, схильність до зовнішнього впливу, вольові та емоційні властивості;
- моральні та етичні принципи, ціннісні орієнтації;
- пристрась до шкідливих звичок, стан психічного здоров'я.

Крім того, враховуються типові дитячі ознаки, що залежать від цілей торгівлі та характеру негативних наслідків при створенні віктимологічної моделі:

- жертви комерційної сексуальної експлуатації (проституції, порнографії);
- жертв трудової експлуатації (на виробництві, у домашньому господарстві);
- жертв жебраків;
- жертв застосування біотехнологій;
- жертв незаконного усиновлення.

Міжнародне товариство відносить дітей до групи підвищеної віктимності. Так, у Загальній декларації прав людини проголошено, що діти мають право на особливий захист і допомогу. У Декларації прав дитини вказано, що дитина, через її фізичну та розумову незрілість потребує спеціальній охороні й турботи, включаючи необхідний правовий захист, як до, так і після народження. Конвенція про права дитини зобов'язує державу забезпечити у максимально можливому ступені виживання і здоровий розвиток дитини, а також щоб дитина не розлучалася зі своїми батьками в супереч їх бажанню.

Водночас в Україні намітилися тенденції до розвитку секс-туризму, особливо дитячого. Такі «туристи» поділяються на цілеспрямованих і ситуаційних. Останні їдуть по справах бізнесу в курортні чи великі міста, а принагідно знаходять собі інтимні пригоди. Цілеспрямовані планують все заздалегідь і вибирають місця не привабливі для класичного туризму.

Частіше жертвами становляться хлопці і дівчата 13-17 років із проблемних сімей і інтернатів. У них немає довірчих відносин з батьками, їх легко зацікавити коштовними подарунками чи частуванням.

У будь-якому випадку, незалежно від того, чи за власним бажанням дитина пішла на контакт із педофілом або стала жертвою, в майбутньому їй буде тяжко влаштувати своє життя, інтегруватися у суспільство.

Модель молодіжної та дитячої групової віктимності рабства заснована на психологічних особливостях, що є особливо важливою віктімогенною особливістю [3]

представника цієї соціальної групи. У кримінологічній літературі найбільш докладно розглядаються випадки торгівлі дітьми з метою їх примусу до сексуальних дій. Таких випадків з дівчатами відбувається в три рази частіше, ніж з хлопчиками [4]. Випадки торгівлі дітьми зустрічаються частіше в криміногенних сім'ях. На противагу традиційним уявленням діти, народжені у шлюбі, теж часто стають жертвами торгівлі, як і позашлюбні й прийомні діти.

Які ж фактори, що впливають, на розвиток секс-індустрії в країні? Очевидно знайти однозначну відповідь на це питання буде важко. Важливу роль тут відіграють як загальносоціальні, спеціальні, так і індивідуальні обставини - зручні умови для життя, вродливі люди, низькі ціни на продукти, територіальні особливості, бідність, безпритульність, відсутність покарання за сексуальний туризм як такий. Тому давно назріла необхідність подачі до Верховної Ради України законопроекту про запобігання та протидію дитячого секс-туризму і Кодексу захисту дітей від сексуальної експлуатації та туризму.

Список використаних джерел

1. Мощицкая Е. Ю. Виктимологическая характеристика сексуального насилия несовершеннолетних : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. - Иркутск, 2004. - С. 7.
2. Харченко О. В. Виктимологические проблемы предупреждения преступлений против семьи несовершеннолетних : автореф. дисс. канд. юрид наук. - СПб., 1999. - С. 18.
3. Григович И.Н. Синдром жестокого обращения с ребенком. Общие вопросы и физическое насилие. Петрозаводск, 2001.
4. Утков П.Ю. Педагогические аспекты детской виктимологии. Мурманск, 2004.